

Л. Ф. Соловійова

Житомирський державний університет імені Івана Франка

канд. філол. наук, доцент

**Семантичні характеристики атрибутів оцінки
у сучасній англійській мові**

Загальнооцінні атрибути відіграють особливу роль у процесі категоризації дійсності і включають протиставлювані групи з домінантами *good::bad*, а також їх синоніми різного стилістичного й емоційного забарвлення [2; 3; 4; 5; 6; 7; 9]. Такі атрибути відрізняються дифузійною семантикою, для якої характерна функція заміщення: вони є не позначенням будь-яких конкретних властивостей, а є заміниками таких позначень.

Атрибути загальної позитивної оцінки ширше представлені у кодифікованій літературній мові, ніж у розмовній мові. Найбільш типовими для розмовної мови крім *good, fine, nice* слід визнати *amazing, correct, decent, far-out, fantastic, great, incredible, lovely, marvellous, massive, regular, right, smart, smashing, super, sweet, swell, tip-top, top, wonderful*, наприклад:

*"You're a **great** girl, Blanche. You could talk the wings off an angel" (V. Canning). He tasted it, thought about it, nodded and said: "This come out of the **correct** bottle, brother... Yessuh, this liquor has been keepin' the **right** company" (R. Chandler). "I was a **swell** guy" (R. Chandler). "He really deserves the breaks for he's a **regular** guy" (H. Robbins). "Home?" "Yeah. Home. Home **sweet** home" (J. D. Salinger). "Dobson? He's a **decent** young chap" (J. B. Priestley). "I know you're a **tip-top** man at this sort of thing" (A. Christie). "... such a **lovely** baby – it smiled at me – **lovely** rosy cheeks and such curls..." (A. Christie). "Have you and Matt found a place to live?" "A **wonderful** apartment, "Elisabeth said /.../ (J. Michael). "/.../ everyone had the same look of expectation. Predicting a **marvellous** future for the happy couple" (J. Michael).*

Рідше зустрічаються в розмовній мові атрибути помірної оцінки: *"She was not plain, but not beautiful. Oval-shaped face, mid-brown hair,*

so-so figure and a practical line of clothes" (D. Francis).

Значно більшого поширення набули атрибути негативної оцінки. В "Тезаурус" Роже [10] гніздо *bad* (adj.) включає 150 одиниць. Однак в розмовній мові широко вживаються лише деякі лексеми цього гнізда, перш за все, *beastly, bloody, bum, crappy, crummy, damned, filthy, foul, goddam, lousy, nasty, rotten, shitty, stinking, wretched, yellow*, наприклад:

*"Let me look at you," he said. "My **damned** producer has kept us so busy I haven't had a minute to gaze at you in private" (J. Michael). "There's a **yellow** cops and there's **yellow** torpedoes – but damn few of either" (R. Chandler). "You can have the **lousy** job!" (D. Lawrence). "Don't mix with the **rotten** crowd off the ships" (A. Wilson). "It was a **nasty** moment for Blanche" (V. Canning). "God, what a **stinking** old witch Mrs. Gradidge was" (V. Canning). "Don't! You **filthy** beast! Why can't you pick on a guy your size?" she snarled at me (H. Robbins). "Those **wretched** newspapers. They had me frantic with their nonsense" (H. Robbins). "I know one **goddamn** thing /.../" (J. D. Salinger).*

Іноді атрибут негативної оцінки характеризує не предмет, виражений іменником-ядром у моделі А + N, а передає досаду, роздратування того, хто говорить:

*Dave: Instead of standing there and giving orders why don't you give a **bloody** hand? (A. Wesker). George suddenly shouted at the top of his voice, "Hell – I've left my hat on her **bloody** hall table!" (V. Canning). "Actually, as a matter of fact, I didn't see a **bloody** thing all evening..." (J. D. Salinger). "As a matter of fact, I've been averaging about four **lousy** hours" (J. D. Salinger).*

Загальна негативна оцінка може бути виражена також евфемізмами типу *blessed, blinking, blithering, blooming* і т. п., наприклад:

*"Who's been messing with my lines? Did you cut it, Stella?" "I never go near your **blessed** boat," she said (R. McDonald).*

З іншого боку, атрибути окремої оцінки можуть мати сенсорно-смакові, психологічні (інтелектуальні й емоційні), естетичні, етичні, утилітарні, нормативні й телеологічні значення, наприклад:

*"The whisky had a **funny** taste" (R. Chandler). "They were pretty big cigarettes, but a lot of Russians are, and marijuana is a **coarse** leaf"*

(R. Chandler). "I knew his **smelly** reputation" (E. Queen). "/.../ it's **corking** fun to collect stamps from places I've actually been in" (E. Queen). "Just the other day you were the most **beautiful** baby in the world; suddenly you're the most **beautiful** bride" (J. Michael). "Yes, **bonny** lad, you can go to school" (G. Parker). She couldn't understand how she'd ever let Ida Cookson persuade her to see that **blowsy** Madame Blanche (V. Canning). "To show up that big **tin** Jesus!" he hissed and kicked his leg out at Sheppard (F. O'Connor). "It was an awful **tough** place" (D. Hammett). "I got no time for any **stupid** amateurs around here" (C. Brown). "Any **reasonable** guy would have been delighted at my **brilliant** handling of the whole situation" (C. Brown). He struck her fiercely across the shoulders: "Let that teach you, you **cheeky** young bitch" (A. Sillitoe).

Деякі атрибути окремої негативної оцінки відрізняються евримістичним характером номінації з жартівливим або іронічним відтінком значення, наприклад: *ebriose* – "п'яний", "підпилий"; *furacious* – "злодійкуватий"; *saponaceous* – "єлейний", "слизький", "улесливий"; *proud-stomached* – "високомірний", "зарозумілий", "пихатий"; *magesterial* – "непогрішний"; *dewy-eyed* – "романтичний", "наївний", "простодушний", "довірливий" та ін.

Атрибути оцінки можуть модифікуватися кваліфікаторами, лексичними одиницями з семантикою кваліфікації ступеня прояву ознаки. Кваліфікатори функціонують в реченні в якості обставин ступеня і поділяються на інтенсифікатори (вищий рівень прояву ознаки, наприклад, *very*, *too*, *utterly*, *thoroughly*, *strikingly* та ін.), модератори (помірний рівень ознаки, наприклад, *almost*, *fairly*, *enough*, *moderately* та ін.) і лімітатори (низький рівень прояву ознаки: *a little*, *faintly*, *hardly*, *scarcely* та ін.) [8: 215-216].

Особливо часті випадки, коли оцінка посилюється інтенсифікаторами-прислівниками, утвореними від різних основ, що позначають негативні емоції, наприклад, страх: *awfully*, *frightfully*, *terribly*, *helluva* (*hell-of-a*) і т. п. Їх широка вживаність свідчить про придушення лексичного значення на користь підсилювального компонента [1: 112].

"You've been **awfully** nice to her" (D Hammett). "I wish I was a **terribly** successful actress who lived in a marvellous little flat and had a **terribly** devoted maid" (J. B. Priestley). He was also a **hell-of-a** good poker player in a country where people played very serious poker for high stakes (R. Brautigan).

У сучасній англійській розмовній мові часто вживаються також кваліфікатори, що походять від прикметника, наприклад:

"Good chap, old Wilfrid! **Real** good chap – underneath! /.../" (J. Galsworthy). "Oh! Have I made a gaff?" "Not a bit; **jolly** good shot" (J. Galsworthy). "Well, Mr. Danby," he said, "your generation may like the soft in literature, but you're **precious** hard in life /.../" (J. Galsworthy). "In fact it's a **pretty** lousy world, if you ask me" (R. Chandler). "She's a **mighty** fine woman, Mr. Charles" (D. Hammett). "Al is a **darned** good cook /.../" (R. McDonald). "Sam! I am **absolute** one hundred per cent heaven forgive me **damned** fool!" (J. Fowles). "You're **bloody** lucky she's a wonderful kid!" (J. Salinger).

Зазначимо, що для англійської розмовної мови характерним є вживання оказіональних оцінних атрибутів, виражених іменниками, в основному – власними назвами, наприклад:

"Don't talk like that," I said. "What's the matter with you? /.../ Why do you give me this **Ivy League** jive? This soft spoken stuff?" (S. Benet). The voice grew icicles. "I should not have called you, if it were not". "A **Harward** boy. Nice use of the subjunctive mood" (R. Chandler). "A letter of farewell from William? Probably, yes. A formal letter... A typical **William** letter" (R. Dahl). "Where does she get this **Virgin Mary** routine? She's just another married broad shacking up behind her husband's back" (L. Uris).

Таким чином, загальнооцінні атрибути сучасної англійської мови поділяють на атрибути позитивної та негативної оцінки. У розмовній мові більшого поширення набули атрибути загальної негативної оцінки, яка може бути виражена також евфемізмами. Атрибути окремої оцінки виражають сенсорно-смакові, психологічні, естетичні, етичні, утилітарні, нормативні й телеологічні значення. Розповсюдження набуває використання кваліфікаторів, які підсилюють значення прикметників загальної оцінки.

Подальшою перспективою дослідження, на наш погляд, є зіставний аналіз атрибутів оцінки у сучасних англійській та українській мовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка (стилистика декодирования) / И. В. Арнольд. – 3-е изд. – М.: Просвещение, 1990. – 300 с.

2. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Н. Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 341 с.

3. Вишивана Н. В. Особливості мовної категорії оцінності та структура оцінки // Науковий вісник Чернівецького національного ун-ту / Н. В. Вишивана. – Випуск 188–189: Германська філологія. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 73–78.

4. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф. – 3-е изд., стереотипное. – М.: КомКнига, 2006. – 280 с.

5. Ивин А.А. Основания логики оценок / А. А. Ивин – М.: Изд-во Московского ун-та, 1970. – 230 с.

6. Кислицина Н. М. Прикметники зі значенням узагальненої позитивної оцінки як фрагмент мовної картини світу (на матеріалі російської, української та англійської мов): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.17 / Н. М. Кислицина. – Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2002. – 20 с.

7. Кононенко І. В. Лексико-синтаксичний потенціал прикметника у слов'янських мовах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук: спец. 10.02.03. "Слов'янські мови" / І. В. Кононенко. – НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні. – К., 2009. – 38 с.

8. Левицкий А. Э. Функциональные подходы к классификации единиц современного английского языка / А. Э. Левицкий. – К.: 1998. – 362 с.

9. Чобот І. В. Оцінка як функціонально-семантична категорія // Нова філологія. – 2002. – №3. – С. 130-137.

10. Roget's Thesaurus of English Words and Phrases. – Harmondsworth: Penguin Books, 1981. – 712 p.